

سوال 1

"چونگیاں" پیکھوں ارشد میردے جگر ڈھنڈ
 نوں وانج کرے۔

Give numbering to headings.

جواب: انشا ئیہ کیا ہے؟

انشا ئیہ دا لفظ انشا پر دازن نوں لکھیا ہے۔ جس دہ مطلب
 الے کسی خاص موضوع نوں سائیندے رکھو کے اپنے خیالات یا تجربیاں
 نوں نثری مضمون دی شکل وچ بیان کرنا انشا پر دازن
 کہلاتا ہے۔ انشا ئیہ دی آپ تعریف ای دی ہے۔ محترم مضمون

ارشد میر پوریاں دی حیاتی بارے:

ارشد میر پوریاں دا اصل ناں ارشد حسن سی۔ آپ 13
 جن 1931 نوں لاہور وچ جمے۔ اوہناں دے والداناں
 عطا محمد سی۔ ~~حیدر~~ ٹھیکیدار کی کر دے سن۔ آپ نے بی اے
 سکر تعلیم گوہر انوالہ نوں حاصل کیتی تے پنجاب یونیورسٹی
 نوں لاہور ایم اے ایف اے پاس کیتا تے غیر گوہر انوالہ تک وکالت
 شروع کر دتی۔

ارشد میر پوریاں نے کالج دی زندگی نوں ای ارشد میر نے مزاج
 تے طنز یہ مضمون نگاری شروع کر دتی سی۔ پنجابی زبان
 وچ پہلا مضمون "مچھاں" لکھیا تے بعد وچ "سیر" دا سفر
 لکھیا۔

ارشد میر پوریاں 16 اکتوبر 1991 نوں لاہور وچ انتقال کر
 گئے۔

چو بنبرال دے اثنائے

چو بنبرال دج خودان اثنائے نے۔ کتاب دا دباچہ
 ارشد میر پوراں آپ لکھایا اے۔ دباچہ آپ لکھن دا کارن
 اونیاں نے دباچہ دج ای بیان پتالے پئی جہلی نقاد پتیاں
 ڈبیاں دج پر ویلے ریڈی میڈ مضمون لکھی پھر دے میں تے
 حدوں لوڑ پئی تان خوب وچوں دباچہ دے لکھاری
 داناں تے کتاب داناں بدل لے دباچہ قیاد کر لیا۔

چو بنبرال دا اقتبیری دیروا:

چو بنبرال دے اثنائے

- 1- دباچہ
- 2- چاچا توں
- 3- آندھ گھو انڈھ
- 4- جٹی حیرا
- 5- پیڈونائی
- 6- تقریر دا فن
- 7- مچھاں
- 8- حقہ پر پیاد پر دھان
- 9- گپ
- 10- بس دا سفر
- 11- رلے دارووا
- 12- پھیر دس جنج
- 13- جیماں جگتی
- 14- پرد پتے

مزاج دا مجلس انداز

اس کتاب میں ارشد میر پوراں نے بتایا ہے کہ سے لوں سباناں
 وڈا فن ای نیں سکول ایہ تے حیاتی لوں خوشگوار بنان
 لئی اک فرورس شتے اے۔ کیوں جے بندے دی حیاتی کوئی
 جلاں دی بیج نیں۔ اس ایہ ساسایاں محول ای پوند اے
 جیورا ایماں چو بنبرال توں لکھ کر دا اے۔

Give examples.

مزاج دی پہلی کتاب

ساڈی پنجابی زبان دج مذہبی، تخلیقی تے شعری ادب لوست
 اہلوان جہوں کہ ایہ دے دج محول ایہ ادب لکھ لوں

دے کر الہا لے۔ ارشد میر پورالہ میں پنجابی ہی کتاب
لائسنس کنٹرول کیا ہے جو پوراں نوں پاسے
محول دی تیلی کتاب آکھ سکے ایں۔

بقول ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

ارشد میر پورالہ دیاں حرا حیر خرابیاں پڑھ کے
اوہدی پوئے بندے دی کھر کھر وکس پیندے نیں۔

مشرقی تے پیندو تہذیب دے نکھیرے

بگ لٹرائی وچ ارشد میر پورالہ دسرے نیں کہ پک ساڈا

پیندو تہذیب وچ اب عزت تے وقار پوندی سی پر اج

دے لوجوان پگ پنھن والے نوں ایج ویکھدے نیں جنیوں

کچیاں کھا جان گے جے کوئی بگڑی والا پیندو پش آجاوے

کرار وچ جا ندیاں سویاں پگ وچ بکسوایاں مچھیاں پھرن

والی کنڈیں لادیں گے حیدر و جا سدا دھاگے نال بنھیا سویا

جبارے آتے صدے کول پوونگا۔ اس طر حال اوہ ایں

دی پگ آتے نوں چھ لپندے نیں تے اوہ پکا عارہ جانداں۔

تنقید برائے اصلاح

ارشد میر پورالہ ساڈے معلوم شرتی چالیاں آتے ایں

انداز نال تنقید کیتی اے پر سائوں شیدھی وکھلایاں۔

تقریر داغ " وچ لکھا اری آکھدے نیں " اب مقرر اوہ

پوندے نیں جیڑے تقریر کرے پر طر پقت نال لوکاں دی

جیب کر دیندے نیں۔ ایس طر حال کجھ سیاسی مقرر

کجھ فرقہ بندی کرنا دے تے کجھ حسادے پوندے نیں۔

ایس طر حال اس دا سفر وچ ارشد میر پورالہ ساں دے ڈرائیو

تے کنڈ کسراں بارے دسیاں کہ اوہ سواریاں دا کجھ حال

کر دے تیں۔ فیروز پیاں بھان دے سالکان داکند کڑیاں
 نال سکوت تے بھان دی بھڑی حالت بارے دسیاں۔
 "پر ویسے" جوج ارشد میر آکھدے تیں۔
 اے پر ویسے اوہ ویں پوندے تیں جیڑے تیار دارن
 نوں فرس سمجھدے تیں تے کسے ویں بیمار نوں معلوم تیں
 کر دے۔ کھنڈا اگر مہیں لکروں روٹی بے پیمانے پھٹے تیں
 گے۔ فیروزک دی مرض پرونییاں تے ڈاکڑاں داہل
 تے دوایتیاں داہل ویکھ کے آپ تے اگاں ہڑ جانداک پھر لکریاں
 نوں ادھ صویا جھڈ جاندا لے۔

ہنز و مزاج دا نویلا انداز

ارشد میر پوراں یا سہ پاسے جوج ایسا دے وسیب، معاشرتی
 بڑائیاں نوں بڑے سویتے طریقے نال بیان استا لے۔
 اوہناں بعض معاشرتی بڑائیاں نوں ایسے مزاحیہ
 طریقے نال بیان کر چھڈیاں جے پڑھن والی خود ای
 محسوس کر لینداک کہ لکھاری کیتے آکھنا چاہیندا لے۔ "پر ویسے"
 استانیہ جوج ارشد میر دسیا لے کہ آپ ویلا سہ جوج
 پرویسے نوں رحمت سمجھیا جاندا اسی پراجہ صفا ٹی پاروں
 ایہ رحمتیں چاہیا لے۔

پنجابی ضرب المثل:

کچھ تنقید نگار ارشد میر پوراں دے استائیاں نوں ایسے
 پاروں تیں جندے کہ "ایہناں بڑوں اوکھی دقبالوں
 تے نیالی دے ختم ہون والے لفظ تے محاورے دورتے
 تیں۔ اس بے ان کو سمجھنا مشکل لے۔

ارشد میر پوراں جیسے دے لحاظ نال ویل تیں تے اوہناں

کول ہوئے لوگ بندھاں دھول آؤندے سن تے اے جسٹھ
 ائی زبان وچ دندے سن تے ایہ اوہناں دئی زبان
 وچ ای حواہ دیندے سن۔ ایس پاروں ایساں دے
 انساٹھے وچ ایہ ریٹ پوگداں۔

بیان دئی بے ساختگی

ارشاد حیرت دے انساٹھاں وچ سائیسوں بے ساختگی علس
 اے، اوہناں باسیاں دے اولے وچ انسانی بے باقی اے
 بے حس تے اول دئی صیتی حیاتی بارے دسیا اے۔
 اینساں دئی زبان بڑوں کھٹھے بھائی بے دئی اے
 اینساں لفظاں و حوں اوہ مزاج دا پہلو بڑے سوچنے
 طرفتے نال کڈھے لیڈے نیں۔

بس دا سمرانناٹھے اکہ واقف لکھدے نیں۔ کہ اک ڈرائیور
 نے بس جدا توہیاں پویاں جلوہ پوریں کھایاں تے
 یا کہ کھان اٹھے رائے کھان پورے ورٹ دین کڈ ایاتے
 اک کھانا شیریند لوں اگائی چھڈ کے کھان دے دھیانے
 لگا بیا۔ سواریاں نے جتیاں پتیاں تے دھیان نال بس
 جلاؤ لیر اوہدے آتے کڑی اثر نہ پویاتے پھر اک زندہ
 دل تے کھیا۔ کہ ای کم اتنا ای ضروری اے تے میں
 کھان لوں تاہ دیندا آیا تے تیں شیریند کون پھڑکے۔

امجد ندیم قاسمی پوراں دے بقول:

ارشاد حیرت مزاج دیاں دووین متساں آہدے آہ
 دلوں بڑے جتھے طرفتے نال استعمال بیتا لیر کیوں جے
 آہدے مزاج وچ نکسن والے کول خستے وانگلوں
 بے ساختگی اندیروں پھڑکی اے تے دل دھان لوں
 زاد ای تے شلفتی نال پھر دیندی اے

اخیر رسالہ:

ایس کتاب وچ جرے مضمون سن اوہ سانسوں لکے
آئے دوائے عام محل جانے تیں تے ایسوں وچم آئے
میں پڑھیں والے لسانوں نوں پڑھ تے کجھ خبریں
دنیادے غماں نوں محل کے مانے راہیں تارے دم
یو جانداکے۔ بیانیاں تے بوسیت جفگا آکھیا لکے کہ مانے
محول دا اوہ مضمون بوسیت جفگا بوسیت لکے۔ جیٹا
سیان جگر ساڈن فلر تے سوچ نوں دوی جگاہوں
لے ایسے گل سائوں "جو سبیراں" وچ جلدوں لکے